

PWYLLGOR CRAFFU'R AMGYLCHEDD AC ADFYWIO

Cofnodion cyfarfod anghysbell a gynhaliwyd ar 20 Mehefin, 2023.

Mae'r Agenda ar gael [yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar gael [yma](#).

Yn Bresennol: Y Cynghorydd S.D. Perkes (Cadeirydd); Cynghorydd I.A.N. Perry (Is-Gadeirydd); Cynghorwyr C.E.A. Champion, P. Drake. V.P. Driscoll, A.M. Ernest, M.J. Hooper, S. Lloyd-Selby a S.T. Wiliam

Hefyd yn bresennol: Councillor R.M. Birch (Aelod Cabinet dros Addysg, y Celfyddydau a'r Iaith Gymraeg), B.E. Brooks (Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Leoedd Cynaliadwy), G. John (Aelod Cabinet dros Hamdden, Chwaraeon a Lles), E. Williams (Aelod Cabinet dros Ofal Cymdeithasol ac Iechyd) a M.R. Wilson (Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladu).

137 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Cadeirydd y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwyd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol".

138 YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd y rhain gan Gynghorwyr C. Iannucci a E. Penn.

139 COFNODION –

ARGYMHELLWYD – CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 23 Mai, 2023 fel cofnod cywir.

140 DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

141 CYNGOR BRO MORGANNWG: CALENDR PERFFORMIAD BLYNYDDOL 2023/24 (CYF) –

Cafodd y cyfeiriad gan y Cabinet ar 25 Mai 2023 ei gyflwyno gan y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol. Pwrpas yr adroddiad atodol oedd cyflwyno Calendr Perfformiad Blynyddol Bro Morgannwg ar gyfer 2023/24.

Amlinellodd Atodiad A i'r adroddiad raglen dreigl o waith ar y cyd ag Aelodau drwy gydol Calendr Perfformiad Blynyddol 2023/24 i ddatblygu eu sgiliau a'u gwybodaeth a chryfhau eu hymwneud â llunio a mireinio'r cynlluniau, adroddiadau a phrosesau allweddol a fyddai'n eu cefnogi yn eu rôl allweddol o asesu a oedd y Cyngor yn cyflawni ei Amcanion Lles, sicrhau gwerth am arian a gwella lles ei ddinasyddion.

Dywedodd y Cyfarwyddwr y byddai'r sesiynau Aelodau Etholedig anffurfiol a datblygiadol fel rhan o broses berfformio'r llynedd, yn cael eu cynnal eto drwy gydol y broses eleni hefyd.

Gofynnwyd i'r Pwyllgor ystyried Cyfeiriad y Cabinet, gydag unrhyw farn yn cael ei chyfeirio'n ôl at y Cabinet.

Ar ôl ystyried yr adroddiad, dywedodd y Pwyllgor

ARGYMHELLWYD – Y DYLID nodi Cyfeirnod y Cabinet a Chalendr Perfformiad Blynyddol Cyngor Bro Morgannwg 2023/24 sydd wedi'i atodi.

Rheswm dros yr argymhelliad

Gan ystyried cynnwys cyfeirnod y Cabinet, yr adroddiad a thrafodaethau yn y cyfarfod.

142 DOD YN UN O LOFNODWYR SIARTER CREU LLEOEDD CYMRU A DATBLYGU CYNLLUNIAU CREU LLEOEDD (CYF) –

Cyflwynwyd y cyfeiriad gan y Cabinet o 25 Mai, 2023 gan y Rheolwr Gweithredol – Adfywio.

Dywedodd y Rheolwr Gweithredol fod y Cabinet wedi cymeradwyo'r cynnig i Gyngor Bro Morgannwg ddod yn llofnodwr Siarter Creu Lleoedd Cymru.

Dylid nodi, unwaith iddo ymuno â Siarter Creu Lleoedd Cymru, y byddai'r Cyngor yn gymwys i wneud cais am gyllid Llywodraeth Cymru i baratoi Cynlluniau Creu Lleoedd ar gyfer pob tref ym Mro Morgannwg: Y Barri, Penarth, y Bont-faen, a Llanilltud Fawr. Roedd Llywodraeth Cymru wedi dweud y byddai cyllid grant ar gyfer trefi yn y dyfodol yn ddibynnol ar Gynllun Creu Lleoedd mabwysiedig.

Felly, roedd y Cabinet hefyd wedi cymeradwyo cynnig i wneud cais am gyllid gan Lywodraeth Cymru, a ddyrannwyd yn benodol i baratoi Cynlluniau Creu Lleoedd, ar gyfer y pedair tref ym Mro Morgannwg.

Dywedodd y Rheolwr Gweithredol fod cynlluniau ar gyfer pob un o'r 4 tref ar wahanol gamau. Y Barri oedd un o'r rhai cynharaf a ddechreuwyd ac roedd drafftiau cychwynnol ar gyfer ardal y Barri yn canolbwyntio'n bennaf ar Heol Holltwn, canol y dref a'r glannau. Roedd y Cyngor wedi bod yn ymgynghori â Chomisiwn Dylunio Cymru ynghylch pa lefel o fanylion a gynhwysir gyda'r Cynllun.

O ran y Bont-faen, bu momentwm cadarnhaol yn dilyn gwaith gan aelodau lleol, y Cyngor Tref, y gymuned a masnachwyr. Mae'n debyg mai'r Bont-faen oedd y mwyaf datblygedig o'r 4 Cynllun, a chanmolodd y Rheolwr Gweithredol y mewnbwn gan y Cyngor Tref ynghylch mapio cymunedol ac ar gasglu gwybodaeth am yr hyn a oedd yn bwysig i drigolion a pha gyfleoedd oedd ar gael. Fel aelod ward lleol ar gyfer y Bont-faen, dywedodd y Cynghorydd C. Champion fod cyfarfodydd a gynhaliwyd gyda rhanddeiliaid yn cael amrywiaeth o bresenoldeb. Ychwanegodd fod nifer o rolau pencampwyr wedi eu creu i gipio pob agwedd, er enghraifft, Pencampwr Manwerthu.

Roedd cynlluniau ar gyfer Llanilltud Fawr a Penarth hefyd yn mynd rhagddo ond byddai'r ymateb ar gyfer pob ardal dref yn wahanol. Er bod cynlluniau yn benodol i'r 4 tref, roedd y Cyngor yn edrych i ystyried barn trigolion o bentrefi anghysbell a oedd yn defnyddio'r trefi. Byddai hynny'n cynorthwyo gyda'r broses fapio cymunedol a hefyd yn helpu i ddenu cyllid.

Holodd y Cynghorydd A.E. Ernest yr amserlen ar gyfer ymgysylltu â'r pentrefi amlinellol ar gyfer Penarth, gan gynnwys Dinas Powys, Sili a Llandochau. Dywedodd y Rheolwr Gweithredol y byddai'n debyg y byddai gwybodaeth yn cael ei chasglu'n ddigidol, ac roedd y Cyngor eisoes wedi cyfarfod â Chyngor Cymuned Dinas Powys ynglŷn â'u blaenoriaethau. Ar hyn o bryd rhagwelwyd y byddai mapio cymunedol yn cael ei gwblhau rhwng Medi a Rhagfyr, gyda'r potensial i ddechrau comisiynu'r Cynllun Creu Lleoedd yn y Flwyddyn Newydd. Bydd y broses fel arfer yn cymryd 18 mis o'r dechrau i'r diwedd.

Holodd y Cynghorydd S. Wiliam ynghylch y broses ar gyfer y Barri, gan ddweud ei bod yn hanfodol cysylltu'r holl ardaloedd gyda'i gilydd. Eglurodd y Rheolwr Gweithredol y byddai'n debygol y byddai gwahanol gamau ar gyfer gwahanol ardaloedd y dref gan fod gan bob ardal ei hunaniaeth ei hun. Wrth gael cais i wneud sylw, ychwanegodd y Cyfarwyddwr Lleoedd bod cryn dipyn o waith i'r Barri eisoes wedi'i wneud oherwydd y gwaith Ymdeimlad o Le a wnaed.

O ran cyllid, eglurodd y Rheolwr Gweithredol fod y Cyngor wedi creu cronfa cyllideb wrth gefn ar gyfer pob tref ac y byddai'n cyd-ariannu unrhyw brosiect priodol a gymeradwywyd.

Dywedodd y Cynghorydd I. Perry y dylai'r Cyngor fynd at ac ymgysylltu â phob Cyngor Tref neu Gymuned yn y Fro, yn enwedig gan y gallai rhai gyfrannu arian hefyd. Mewn ymateb, dywedodd y Rheolwr Gweithredol y byddai staff y Cyngor yn trafod y pecyn cymorth mapio cymunedol ac, os oes angen, yn darparu cyngor a chymorth.

Dywedodd y Dirprwy Arweinydd a'r Aelod Cabinet dros Lefydd Cynaliadwy, gyda chaniatâd i siarad, fod hwn yn gyfle unigryw i helpu i gynllunio a datblygu trefi yn drefi cymunedol, felly mae'n hanfodol i'r gwaith gael ei ddatblygu. Cytunodd yr Aelod Cabinet â sylwadau ynghylch ymgysylltu â Chynghorau Tref a Chymuned a byddai mapio cymunedol yn galluogi'r ardaloedd hynny i fwydo'r hyn a oedd yn hanfodol i'r cymunedau hynny. Roedd yr ystod o sefydliadau ac asiantaethau dan sylw yn ddiddorol, a fyddai'n darparu dull strategol cydgysylltiedig priodol.

Wedi hynny, yr oedd

ARGYMHELLWYD – cymeradwyo'r cynnig i Gyngor Bro Morgannwg ddod yn un o lofnodwyr Siarter Creu Lleoedd Cymru.

Rheswm dros yr argymhelliad

Gan ystyried cynnwys cyfeirnod y Cabinet, yr adroddiad a thrafodaethau yn y cyfarfod.

143 ADRODDIAD DIWEDDARU PROSIECT SERO (CAC) –

Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol yr adroddiad, diben yr adroddiad oedd cynghori'r Aelodau am gynnydd ar draws y Cyngor wrth ymateb i'r argyfwng hinsawdd a chyflawni'r ymrwymadau fel rhan o Brosiect Sero. Ar gyfer yr eitem hon roedd y Rheolwr Rhaglen hefyd yn ymuno â'r Cyfarwyddwr Prosiect Sero (Newid Hinsawdd).

Roedd yr adroddiad ac Atodiad A yn manylu ar ystod eang o weithgareddau sy'n cael eu cynnal i sicrhau bod y Cyngor yn parhau i gyflawni yn erbyn ymrwymadau yn y Cynllun Her Newid Hinsawdd ac i fwrw ymlaen â Phrosiect Sero. Roedd y cynnydd yn cynnwys yr hyb ar-lein newydd ar gyfer Prosiect Sero, plannu a chefnogi bioamrywiaeth, newidiadau rheoli gwastraff, cynllunio Creu Lleoedd, mabwysiadu'r Polisi a'r Strategaeth Gaffael newydd, a gwaith ar y Cynllun Rheoli Carbon yn y dyfodol. Roedd yr adroddiad hefyd yn manylu ar y dangosyddion perfformiad a fabwysiadwyd o dan Brosiect Sero yn Atodiad B i'r adroddiad.

Roedd yr adroddiad yn rhoi diweddariad i'r Aelodau ynglŷn â'r cyllid sy'n gysylltiedig â Phrosiect Sero a'r dull yr oedd y Bwrdd yn ei fabwysiadu o ran dyrannu arian. Cafodd yr adroddiad ei ddiweddaru hefyd ar y dull o reoli rhaglenni ac adrodd ar gynnydd ar gyfer Prosiect Sero.

Cyfeiriodd y Cynghorydd S. Wiliam at yr effaith ar yr amgylchedd o ddatblygiadau mawr a oedd yn digwydd yn y Fro, megis Model Farm a Gwaith Biomas y Barri, gan nodi bod angen mwy o ystyriaeth o ran creu Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) newydd y Cyngor. Oherwydd anawsterau technegol, cytunwyd i'r Cyfarwyddwr Lleoedd anfon ymateb drwy e-bost.

Cyfeiriodd y Cynghorydd S. Lloyd-Selby at drafnidiaeth gyhoeddus ac yn enwedig llwybrau bysus a holodd a oedd anghenion y cyhoedd wedi newid ac a oedd unrhyw waith yn mynd rhagddo ynghylch amserlennu gwasanaethau, hyd yn oed ar lefel genedlaethol. Cytunwyd i hynny gael ei godi fel ymholiad gyda chydweithwyr o fewn Gwasanaethau Cymdogaeth a Thrafnidiaeth.

Holodd y Cynghorydd P. Drake am gynlluniau i fynd i'r afael ag erydu arfordirol. Oherwydd natur eang y gwaith sy'n cael ei wneud gan y Cyngor, cytunwyd i anfon rhagor o wybodaeth drwy e-bost.

Dywedodd yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladu, gyda chaniatâd i siarad, ei fod yn falch o'r ymateb cyhoeddus i ailgylchu gan wahanu ffynonellau, a oedd yn cynorthwyo'r Cyngor i gyrraedd targedau i fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd. Yn ogystal, roedd y Cyngor hefyd yn annog pobl i ystyried yr hyn yr oeddent yn ei brynu a sut y cafodd cynhyrchion eu pecynnu. Dywedodd yr Aelod Cabinet y dylid gweld Cynghorwyr llysgenhadon a chynorthwyo i ymgysylltu â busnesau a thrigolion ynghylch targedau a mentrau yn y dyfodol.

Dywedodd y Cynghorydd A. Ernest ei fod ychydig yn bryderus nad oedd Aelodau ward lleol bob amser yn ymwybodol o weithgareddau neu ddigwyddiadau sy'n digwydd yn eu wardiau, felly gallai fod mwy o gyfranogiad gan Aelodau'r Ward.

Dywedodd y Cynghorydd I. Perry y gallai'r Cyngor fod yn fwy cyson o ran ymgysylltu â chymunedau ac yn enwedig gyda datblygiadau sy'n digwydd yn Ward Sain Nicolas a Llancarfan, megis y cais cynllunio ar gyfer yr ysgol newydd. Tynnodd y Cynghorydd Perry sylw hefyd at bwysigrwydd diogelu mannau gwyrdd wrth gyfeirio at y cais am lawnt pentref Tresimwn. Felly, roedd angen gwneud mwy i wella mannau gwyrdd. Cyfeiriodd y Cynghorydd Perry hefyd at bolisiau cynllunio mwy ystyrllon megis ynghylch defnyddio deunyddiau adeiladu, heb unrhyw ddiffiniad o'r hyn a oedd yn 'ddeunyddiau o ansawdd'. Roedd angen mwy o ystyriaeth hefyd ynghylch ôl troed carbon, heb gyfeirio at y pellter y byddai deunyddiau'n teithio a hefyd ynghylch a oedd adeiladu newydd yn wirioneddol garbon niwtral. Yn ogystal, dywedodd y Cynghorydd Perry fod angen mwy o waith mewn perthynas â gwell mynediad i gefn gwlad, yr economi a rennir, sut y gellid defnyddio hen adeiladau at ddibenion newydd, cyfeiriad at thermol solar fel ffynhonnell ynni, defnyddio ynni ymgorffori pan ddaw i gystrawennau newydd, a chwarelu deunyddiau, gan gynnwys yr effaith ar yr amgylchedd ar gyfer cyrchu deunyddiau ar gyfer batris. Roedd angen i Gynllun y Cyngor fynd ymhellach.

Gwnaeth y Dirprwy Arweinydd a'r Aelod Cabinet dros Leoedd Cynaliadwy, gyda chaniatâd i siarad, sylwadau ar faterion yn ymwneud â thrafnidiaeth gyhoeddus. Roedd llawer o drafodaethau'n digwydd ynghylch defnyddio trafndiaeth gyhoeddus a sut y gellid ei wella. Roedd yr Awdurdod Trafnidiaeth Rhanbarthol, yr oedd yr Aelod Cabinet yn rhan ohono, yn edrych yn fanwl ar sut y gellid cysylltu bysus rhwng yr awdurdodau lleol yn fwy cydgysylltiedig, a sut y gellid datblygu'r gwasanaethau hynny. Roedd gwaith ymgysylltu hefyd yn cael ei wneud i ddeall sut y gellid diwallu anghenion cymunedau orau.

Diolchodd y Cadeirydd i Reolwr y Rhaglen am yr adroddiad diweddar a dywedodd ei bod yn edrych ymlaen at y sgôr CMG newydd fel rhan o'r diweddariad nesaf.

Wedi hynny, yr oedd

ARGYMHELLWYD –

- (1) Nodi'r cynnydd y manylwyd arno yn yr adroddiad ac Atodiad A mewn perthynas â'r heriau o fewn y Cynllun Her Newid Hinsawdd.
- (2) Nodi'r cyllid sydd ar gael yn y cronfeydd wrth gefn a'r trefniant i gymeradwyo'r defnydd o gronfeydd wrth gefn i symud ymlaen â chynlluniau'r dyfodol.

- (3) Nodi'r dangosyddion perfformiad yn Atodiad B.
- (4) Y dylid cyfeirio'r adroddiad ac unrhyw sylwadau i'r Cabinet ochr yn ochr ag unrhyw sylwadau gan y Pwyllgor Archwilio Perfformiad Corfforaethol ac Adnoddau.
- (5) Y dylid argymhell i'r Cabinet bod yr adroddiad yn cael ei ddosbarthu i'r holl Aelodau Etholedig, aelodau'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a'r holl Gynghorau Tref a Chymuned er gwybodaeth.

Rheswm dros yr argymhellion

(1-5) Wedi ystyried cynnwys yr adroddiad a thrafodaethau yn y cyfarfod.

144 BARGEN DDINESIG PRIFDDINAS-RANBARTH CAERDYDD - DIRPRWY A ENWEBWYD GAN Y CYDBWYLLGOR CRAFFU (CAC) –

Pwrpas yr adroddiad oedd ceisio enwebiadau i swydd dirprwy gynrychiolydd Bro Morgannwg ar Fargen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd - Cydbwyllgor Craffu. Byddai'r enwebiad yn cael ei gymeradwyo gan y Cyngor Llawn.

Ar ôl derbyn dau enwebiad ar gyfer y swydd, pob un ohonynt yn cael eu secondio, Gofynnwyd i aelodau'r Pwyllgor nodi eu dewis drwy restr enwau. Y Cynghorydd I. Perry gafodd y nifer uchaf o bleidleisiau, ac felly byddai ei enwebiad yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn i'w gymeradwyo.

ARGYMHELLWYD – BOD y Pwyllgor Sgriwtini yn argymhell i'r Cyngor Llawn bod y Cynghorydd I.A.N. Perry yn cael ei benodi'n Ddirprwy enwebedig i gynrychioli'r Cyngor ar Bwyllgor Trosolwg a Chraffu Borgen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd.

Rheswm dros yr argymhelliad

Penodi dirprwy gynrychiolydd newydd i Fargen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd – Cydbwyllgor Trosolwg a Chraffu.